

állatseregletet meglátogatja, el ne felejtse egy darabka kenyeret dugni a zsebébe az alpakra számára, majd meglátja, hogy mennyivel háladatosabb lesz érte, mint más állatok.

A szénatérén áll miss Dzuba bódéja. Ez az angol kisasszony egy növendék elefánt, ki fiatalága daczára is már tud kapkodjpolkát táncolni, zongorázik, gitározik az orrával; még pedig a legnehezebb operákból, megiszsa a pálinkát, tud kaczerkodni az idegenekkel, de még crinolint nem visel; hanem majd fog kapni, ha nagyobb lesz. Legnevezetesebb benne az, hogy a nevelője magyarul beszél vele; ez a legelső elefánt, a ki a magyar nyelvet tanulmányozza. Hiszen ha már ilyen előkelő nagyságok is illy hódolattal viseltetnek nyelvünk irányában, akkor csak lehet reménységünk, hogy majd felhatol az lassankint más nagy uri körökbe is.

A harminczad épületben mutogatnak egy nagy panorámát, a hol megláthatni, hogy hadakoznak, esznek és isznak nálunknál nagyobb emberek? ez is mind igen szép, de többet ér annál, a mit ugyanott láthatni, de csak különös engedély mellett; egy kétfejű csodaszülött, egy valóságos ember, a kinek két feje van: persze hogy spiritusba téve. A jámbor csak három napig élt születése után. De kár, hogy meghalt. Ha felútt ember lett volna belőle, ki tudja, még mire nem vihette volna. Egy ember, kinek két feje van! Lehet ennél érdekesebb regényhőst képzelni? Valahány fej, annyi gondolat, az ő nála is állt volna. Ha például Franciaországban élt volna s az egyik feje Jacobinus lett volna, a másik feje legitimista lett volna; mikor a legitimistákat kergették, hogy futott volna az egyik fejével elől nagy ijedten, a másikkal dühösen utána, kiabálva, hogy fogják el! az egyik fej haragos beszédet tarthatott volna a sansculottekhoz, a másik addig imádkozhatott volna elkárhozott lelkeért; mondhatott volna az egyik fejével hízeltedést, a másikkal gorombaságot valakiről s senki sem foghatta volna rá, hogy következtelen; lehetett volna ma ennek, holnap amannak a hive, s senki sem mondhatta volna, hogy köpönyegforgató, irhatott volna az egyik fejből verset, a másikkal kritikát rá, s haragudhatott volna egyik feje a másikra; lehetett volna egyszerre két asszonyba szerelmes s veszekedhetett volna a két fej egymás közt, hogy melyiket vegye feleségül? Egy szóval, sok szép tréfát elkövethetett volna, ha meg nem halt volna.

Még egy harmadik menaszériát is tudok, de már ott nagyon hideg van, tehát majd csak a nyáron beszélök róla.

Kakas Márton.

A debreczeni színvilágból.

Debreczen, jan. 17.

Január 13-án a városi község tanács egyhangulag elhatározá, hogy állandó színház építése iránt Ó Felsőféhez folyamodás intéztessék, hogy Ybl építésznek a készített tervért járó 800 ft. kifizettessék, hogy az engedély megnyerése után ez ügyben már régen kinevezett bizottmány azonnal összeülvén, — a színház hely, netalán kisajátítandó telkek kialakítása, költségvetés s ahhoz mérve a részvények számának megalapítása s kibocsátása körül czél szerűen intézkedhessék. — Addig is, míg az megtörténne, nézzünk szízyel küssé kis színházunkban. — Az új évet „Oroszlánszívű Richard a szent földön“ kezdte meg; Csabainé (királynő), Rónainé (Editha), Rónai (Richard), Erszéni (templar), Hidasi (Emis), a többit bizony unva nézte s hallgatta a közönség. — Rónait még nem figyelmeztettük, hogy ne legyen szavalásában olly egyhangú, sokszor pedig tulzott pathosz, s adjon arcizmainak több játékot, mert szép érczhangja ugy leend kedves, ha kellőleg modulálni, s különben szabatos arca ugy leend érdekes, ha az ércznyomatból életre költi az isteni szikra által, de ne vegye rosz neven, arca legtöbbnyire komoly antik szoboré s egyöntetű, az indulat csaknem minden változata nélkül, — beszéde pedig igen gyakran ollyan, mintha hivatalos levelet olvasna. — 2-án: „Egy tünder regé.“ Csabainé igen jól játszott, különösen az utolsó jelenetben az elaggott marquisnőt igen élethiven adá; hová maradtak az érdemlett tapsok, ifju nemzedék? — 5-én: „Béldi.“ Szigeti pesti színész; közönség a szokottnál is kevesebb; — miért? — a színlapokat csak déltájban s a szokott megszorított mennyiségben hordozák el, sokan nem is tudták mit, s ki játszik; jól tenné az igazgatóság, ha ujdonságait pár nappal előbbs nagyobb körben hirdetné; maga vallja kárát, ha nem teszi. Szigeti küssé fátyolos hangja daczára szépen jellemzé a vastagnyaku székelyt, csak a kötlevel aláírásakor szerettük volna, ha a kényszerűséget nemesebben fejezé vala ki, mellyből nője iránti szerelme, aggódása tünt volna *kiválólá* ki, mert inkább félelmet s a nyakas székelyhez nem illő levertséget fejezett ki; — a szerelemföltés jeleneteiben művészi szerepelt. — 6-án: Szigeti a „Szerelmes pap“ és „Angolosan“ czimű darabokban. A színház megtelt; különösen Ippelbergerben azt a nyegle elbizottságban szemtelen, tolakodó, de még sem egészen bátor fajt olly tökéletes hiven jellemzé, hogy többen, kik benne talán önmagokra ismerhettek, kiosontak a nézőhelyről. — 7-én: „Szép molnárnő.“ Csabainé (marquisnő), Rónainé (molnárnő), Hidasi (molnárlégeny), a különben csekély tartalmu darabot élénken s a teljes számú közönség meglegedésére adák; fölvonások közben Kemplényi Ida bárónő, nemzeti táncművésznő, magyar magán s Madrilena spanyol tánczot járt; a magyart meglehetősen feszesen, a spanyolt több hűséggel; — különben illy tánczosnő sem fordult még meg kis színpadunkon. — 9-én: Ismét spanyol tánczok kevesebb közönség előtt, „Nő nem lehet király“ darabban együtt; az improvizáló színészurak engemet durvaságokkal épen nem, egyedül csak az ártatlan közönséget sérték; annyit azonban nyilvánítanom kell, hogy én kritikát e jó színészek legtöbbjeiről nem irtam s nem irandok soha, mert azon e társulat többsége alól állván, háladattalan fáradság is lenne; s ha egyik vagy másik jobb- s ügyesebből szóltam, vagy szólani fogok, az csak egyéni, s meglehetősen rosz felfogású nézeteimnek előadása, s egy pár okosabb, ügyesebb tagnak serkentése, kik azt rosz

neven nem vehetik; de az ügyetlenségben böles s készületlenül föllépni szokottaknak a közönség lenézésével hanyagságait nem kritizálni, de ha kedvem tartja, ezután is megróvni fogom. — 10-én: Ismét spanyol tánczok még kevesebb néző előtt — szindarabul: „Két Péter“ — az ácslegény ismét hőiesen egyhangulag szavalt. Tóth Ida akár kisasszonyt, akár szoba- vagy polgarleányt személyesít — mindig egyforma — szokják le, ha tud, mondókája után megszokott Zepperlpolka-féle mozgásairól, — kár volt a több tehetséggel birt Bertényi Bertaért kieserélni. — 12-én: „Bányarém.“ Rónai (Vendelin) megint, mintha levelet olvasott volna, — vessen számot magával, hát ha van egy kis igazam; ne kövesse ugyan vakon senki tanácsát, előbb gondolja meg, mint okos színész. — 14-én „Nő nem lehet király.“ A hevenyészés elmaradt, kár! a darab becsületesen egybevágott, de a színészek ott fent, mi pedig gyér közönség itt alant nagyon fáztunk, jó volna egy kis kemencze-meleg, vagy nagyobb közönség. Rónai (Erik) szavalásának több lejtőséget kölcsönzött, s az indulat kifejezéseit is inkább kitüntette, csak előre! — Rónainé kedves Krisztina volt, de sajnáltuk szegényt — nagyon fázt! — 16-án: „Judith és Holofernes.“ Rónai jutalmául; — nagy színpadon nagyobb hatása lehet e darabnak, de szűkpadon a látványosságból sokat vesz. Egyébiránt Holofernes és Judith közötti párbeszédnek nem minden fülnek valók levén, a darab csak nyerne általa, ha azok aesthetikai szempontból ujra dolgoztatnának. Rónai igen jó volt a czimszerepben, indulat kifejezéseit helyesen tükrözé arca a legtöbb helyeken, hanglejtéseit is azokhoz idomítá. Csabainé rekedtsége mellett is igen jó Judith volt. Mátrai a német jóst tulzott dühöngéssel adá. A darab meglehetősen unalmasnak mutatkozott, unalmunkat Kéler Béla hangászkará által játszott jó darabok üzték el. — Ma, 17-én: „Nagyapó,“ holnap pedig „Essex“ fogja a színházat vásári közönséggel megtölteni. △

Földrengések hazánkban.

— *Rózsaberekéről* (Liptó), január 18-kán írják: Harmadnapja van már ugyan, hogy ezen pár sornak utnak kellett volna indulni; de kimerítőbb tudósítást adni ohajtván, mai postanapig váraoztam. Két nevezetes természeti tüneményről akarom tudni illik tudósítani önt, melly környékünk népét nagy rémülésbe hozta. Az első volt december 15-kén délután. Ugyanis kevéssel azután, midőn a nap nyugatra fekvő hegyeink mögé szállott volna, a felhős égboltozaton ugy verte vissza fényes sugarait, hogy azok épen a Chocs nevű hegy nyugati oldalára estek. Ezen visszasugárzás láttani (optikai) okoknál fogva vörös színt öltvén magára, az egész hegytetőt pirosra festette ugy, mintha csak a hegy izzóvassá, vagy pedig tűzokádó hegygyé változott volna. Az első pillanatra csakugyan önként azt hitte az ember, hogy Chocs egyszerre tűzokádóvá vált, (a melly hegy az egész Kárpát-hegység lánczolat nep-tunistikai eredete, s tömött granit-alkata ellenére — inkább vulkanistikai származású s csupán mészkőből áll). *) Azonban ezen ¼ óra mulva elmúlt látvány ujra eszébe jött mindenkinek januárhó 15-kén esti 8 óra s 19 perczkor, a mikor t. i. egy nálunk hallatlan dolgot, azaz földrengést éreztünk. Apáink s nagyapáink beszélök ugyan, hogy 1778-ban szintén egy illy földrengés lett volna ezen vidéken, de azóta soha. Ezen mostani földrengés irányá D. Ny. D.-ről Ek. E.-felé volt, s 4 másodperczig tartott. Ereje olly nagy volt, hogy székeken ülő embereket megmozgatott s mintegy hintázott; a közel egymáshoz álló tárgyakat összekocczantotta, ugy hogy a torony harangja is 4 ütést hallatott, a mi ugy történhetett, hogy a rajta nyugvó kalapács összekocczant a haranggal; egy uj ház boltozata meg is repedt. A mennyire értesülve vagyok, az egész vidéken észlelték ezen földrengést, kivált Chocshegy körül nagyobb mértékben, a hol a Lucski nevű meleg fürdő létezik, s melly talán okbéli viszonyban is áll ezen földalatti tüneménynyel. — Különös, hogy ezen rengés után közvetlenül sűrű hó esett, melly nálunk illy későn soha sem hiányzott, s egyuttal a nagy mértékben uralkodott hurutos lázak is egyszerre megszűntek dühöngni, mintha szintén megijedtek volna. — Dr. S. G. A.

— *Zsolna* (Trencsén), jan. 19-én. Borzasztó! jan. 15-én esteli 8 és ¼-kor, midőn mindnyájan éji nyugvásunkra készültünk, egy borzasztó, s védedünkön, hol minden oldalról a Kárpátok magas bérczeivel körülvéve s vidé vagyunk, hallatlan földrengés által riasztattunk föl. Az első rengés, melly rémületes földalatti morajjal jelentkezett, s mintegy 7 másodperczig tartott, annyira, hogy senki a földön meg nem állhatott, már majdnem kétségbe ejtett. A házainkról leeső kémények és boltozatok, az összeomló sikátorok, butoraink zörgése, e szokatlan s népünknek egészen ismeretlen tüneményt még kebelrőzőbb alakban tünteték fel. Megvallom magam is, hogy bár ezen tüneményt bányavárosokban s alföldön mint tanuló gyakrabban tapasztalám, de illy erővel, s olly borzasztó morajjal még soha sem észlelém. — A nép düledő házaiból kifutott az utcákra, mindenki rémülve keresett menedéket a szabad ég alatt. Az ijedés hatását, a siránkozó s szüleit kereső gyermekek kiabálásait, az anyák jajveszékéseit, a férfiak komoly s sápadt arcaikat, oh ezt lehetetlen leírnom! — Házaink emeletesek nagyobb részt, s mind megrongáltattak, s azokba első perczekben senkinek sem volt bátorsága ruhája után visszamenni. Azonban mig így a tágas piacon rögtönzött butor darabokon s a dermesztő fagyban éji elhelyezést keresénk, 50 percz mulva a föld megint zugni kezdett s tagjaink uj hatalmas lökést éreztünk. Mindnyájunknak elállott szavunk, s midőn ezen rémületes földzugás kevés percz mulva ismét megujult, most a legbátrabbak is komolyakká kezdének lenni. Mintegy másfél órai szünet alatt a nagy hideg miatt házaink földszinti szobáiba huztuk meg magunkat, de 12 óraker éjjel délnyugatról jövő földalatti zugás s azt kísérő hatalmas földrázkódás mindnyájunkat kizavart menhelyeinkről. Most már al-

*) Figyelmeztetjük a cikkirót, hogy e nézet küssé elavult, miután a geologia újabb tanai szerint épen a granit képleteket tartják plútoi vagy vulkáni eredetűeknek. — Szerk.